

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. I. cap. 3. An sit in Ecclesia potestas earum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

tanquam à Bellarmini mente alieni quid continens, repudiare est ausus, de aliquo etiam responso sollicitus, videlicet, *Augustinum ob Crucis Sacrificium non existimasse, Satisfactiones excludi*, quod per illa quatuor testimonia patere existimat, quæ tamen ad illam Satisfactionem, de qua in præsentia agitur, impertinenter referri, in proximo Examine est ostensum, ut adeo nihil super jam sit, quam ut præscriptum à Bellarmino lemma de Satisfactionis pro Pœna etiam temporali Deo præstandæ vi & efficacia omninò deleatur, atque Virtus Satisfactionis & Satispassionis plenariæ à Christo per impletionem Legis & Mortem Crucis præstitæ sine omni additione humana in integrum restitatur, hominesque Pœnitentiam agentes ac Deo reconciliari desiderantes per Fidem salvificam ad Christum, Mediatorem unicum reducantur.

LIBRI PRIMI
DE
INDULGENTIIS,
CAPUT TERTIUM,

de Quæstione,

*An sit in Ecclesiâ potestas applicandi Theaurum Satisfactionum,
ac per hoc Indulgentias concedendi?*

DE Indulgentiis agit Bellarminus peculiari Tractatu, qui in prioribus Controversiarum Tomis non adparet, sed in ultimis demùm Editionibus inter alias adpendices legitur insertus. Quia verò hoc argumentum quam proximè videtur cum antecedenti connexum, ideò paucis de eo hic agi debere consultum fuit visum, ut postquam de Satisfactionibus & Satispassionibus humanis, earumque omnimodâ nullitate coram Deo ex Augustini autoritate est actum, de valore Satisfactionum quoque videamus, quid ex augustissimi Doctoris Sententiâ sit statuendum. Sed paucis, ut dixi, quia non solum Bellarminus ipse cum *Chemnitio* debuit agnoscere, *Durandum*, *Antoninum*, *Roffensem* negasse, *Indulgentias* tempore *Hieronymi & Augustini*, aliorumque Veterum, qui primis quingentis Annis floruerunt, fuisse cognitæ; sed *Gerhardus* noster in *Confessione*, quam non sine causa dixit Catholicam, idem expressis aliorum, nominatim *Majoris & Dominici à Soto* testimoniis dedit comprobatum, ut adeò hæc tractatione omninò liceret superedere, nisi aliqua incidenter ex Augustino occurrerent, quibus per indirectum quasi Sanctum Patrem ad suas trahere partes studuit Bellarminus, breviter, ne quid intactum maneat, ponderanda. Primum verò occupat locum explicatio Oraculi, quæ potestatem applicationis Satisfactionum Christi & Sanctorum ex Augustino demonstrare tentavit Bellarminus. Verba Pauli post alia duo testimonia hæc sunt: *Gau- Coloss. 1.*
deo in Passionibus pro vobis, & adimpleo, quæ desunt passionum Christi, carne meâ pro corpore Ejus, quod est Ecclesiâ. Præmissis à Bellarmino pluribus, quæ ad cæterorum quoque ex Apostolo testimoniorum eo sine laudatorum explicationem pro Instituti ratione videbantur inservire, hæc subiunguntur: *Augustinus certe satis aperte ex hoc Apostoli loco col. in Psal. 61.*
ligit, conferri in commune Reipublicæ Christianæ bonum Passiones Sanctorum, quæ Passionibus Christi sunt hæcenus adjunctæ, & usque ad Mundi finem adjungentur. Quia Bellarminus verba Sancti Patris non est ausus exprimere, en, ea textu plenissimo: *Vnus homo cum ca-
pite & corpore suo est Iesus Christus, Salvator corporis & membrorum corporis, duo in carne
unâ, & in voce unâ, & in Passione unâ, & cum transierit iniquitas, in requie unâ.* Passiones itaque Christi non in solo Christo, imò, Passiones Christi non nisi in Christo. Si enim
Christum intelligas caput & corpus, passiones Christi non nisi in Christo; Si autem
Christum intelligas solum caput, passiones Christi non nisi in solo Christo. Si enim (re-
ctius, verò) passiones Christi in solo Christo, imò in solo capite; undè dicit quoddam
Ejus membram, Paulus Apostolus, *ut suppleam, quæ desunt pressurarum Christi, in car-
ne meâ?* Si ergò in membris Christi es, quicumque homo, quisquis hæc audis, quisquis
hæc non audis, sed tamen audis, si in membris Christi es; quidquid pateris ab eis, qui
non sunt in membris Christi, deerat passionibus Christi. Ideò additur, *quia deerat,
mensuram implens, non superfundens.* Tantum ergò pateris, quantum ex passioni-
bus suis (*legendum, tuis*) inferendum erat universæ passioni Christi, qui passus est in ca-
pite nostro (*tanquam caput nostrum*), & patitur in membris suis, id est, nobismetipsis
ad

Lib. II.
cap. 17.
mox, in it.

Coloss. 1.

in Psal. 61.

ad communem hanc quasi republicam; nam quisque pro modulo nostro exsolvi-
 mus, quod debemus, & pro posse virium nostrarum canonem quasi passionum inferi-
 mus, paratoria plenaria. Passionum omnium non erit finis, nisi cum Seculum fuerit
 finitum. Quidquid passi sunt Prophetæ à Sanguine Abel iusti usque ad Sanguinem
 Zachariæ, adpositum est, quia præcesserunt adventum Incarnationis Christi quædam
 Ejus membra, sicut in nascente quodam capite quidem nondum procedente manus
 præcessit, sed tamen capiti connectebatur & manus. Nolite ergo, fratres, putare, iustos,
 qui passi sunt persecutionem impiorum, illos etiam, qui venerunt missi ante Domini
 adventum, prænuntiare eum, non pertinuisse ad membra Christi. Absit, ut non pertineat
 ad membra Christi qui pertinet ad civitatē, quæ Regē habet Christum. *Et post aliqua:* Tota
 ergo Civitas illa loquitur à Sanguine Abel iusti usque ad sanguinē Zachariæ, inde & dein-
 ceptis à sanguine Johannis per sanguinē Apostolorum, per sanguinē Martyrum, per san-
 guinem fidelium Christi, *una loquitur Civitas* &c. Non dicam, aut prolixius inquiram,
 an Augustinus adpositè hæc ad mentem Regi Pfaltis scripserit vel dixerit, de quo Inter-
 pretes videndi; id Lectorem Veritatis studiosum observari velim, agere quidem hæc
 verbis Augustinus de Passionibus Christi & fidelium, & ut sano concedamus sensu, de
 Satisfactionibus etiam, iis nimirum, quibus Divinæ voluntati fiat satis in eo, ut membra
 capiti conformentur; non autem de *Indulgentiis*, quas ex earum thesauro provenire, &
 vi potestatis Ecclesiasticæ dispensari statuunt earum nundinatores, utpotè de quibus
 Augustino secundum testimonia paulò ante citata nihil quidquam innotuit. Paucis, de-
 scribit augustissimus Doctor statum corporis Ecclesiæ mystici tam quoad unionem cum
 capite Christo, quàm quoad unionem membrorum inter se. Ad hanc refert fideles quos-
 vis & in Veteri Testamento ante Christum, & in Novo post Christum usque ad con-
 summationem Seculi, tanquam corpus unum constituentes. Ad illam verò refert com-
 munionem passionum capitis & membrorum, non quidem hylasticarum quasi passiones
 fidelium æquè essent sensu proprio satisfactoriæ ac expiatoriæ, quàm Christi Sacerdotis,
 de quibus expressè Sanctus Pater, *quod non nisi in solo capite sint*; sed mysticarum & suo
 etiam modo symbolicarum, quo cuncti fideles juxta Divinam Voluntatem suas ad hunc
 Passionis, non quidem propitiatoriæ vel expiatoriæ, thesaurum conferre symbolas tenentur,
 hæc ratione capiti Christo se conformantes, & communi jugo Crucis subiecti.
 Si Augustinus de hoc passionum thesauro credidisset, colligi eum hunc in finem, ut ex
 eo Indulgentiæ per singularem in Ecclesiâ potestatem, interveniente pecuniaria satis-
 datione, pro remittendis temporalibus pœnis dispensarentur, non dixisset, *quemque pro
 suo modulo exsolvere, quod debet & pro posse virium quasi canonem Passionis inferre*; cum è
 contrario thesaurus ille Satisfactionum, quo Romanensis Ecclesiæ superbit, & ex quo
 certis temporibus & personis liberalissima fit & superabundans dispensatio, collectus sit
 & colligatur non ex omnium promiscuè fidelium, sed Christi tantum & quorundam præ-
 cæteris Sanctorum passionibus, quas utpotè supra & ultra debitum divites & superero-
 gatorias, aliis etiam in usum, & quidem, de quo hic quam maxime controversatur, pro
 pœnis peccatorum temporalibus expiatorium & coram DEO propitiatorium cedere
 statuunt, id quod Augustino in mentem non venit, neque etiam venire potuit, & si oc-
 casione Oraculi Apostolici in mentem sibi venire passus fuisset, non tenerentur Evange-
 licæ acceptare, quia ex ipsis Interpretibus Papæ sunt, qui hunc Oraculi sensum non
 admittunt, sed in terminis pro debitâ ingenuitate repudiant, Augustini verò explicatio-
 nem proximè exhibitam calculo suo adprobant. Post & præter alios iterum hic legime-
 retur *Eschius*, sequentia ad hoc Apostoli Oraculum observans: *Quod noster Interpres dixit,
 ea quæ de sunt passionum Christi, non sic accipiendum, quasi Christus non satis sit passus
 ad redemptionem nostram, ideoque Martyrum supplemento habeat opus; quod impium est senti-
 re, quodque Catholicos dicere, non minus impiè calumniantur heretici.* Thomas certe cum
 sensum pronuntiat esse hereticum, eò quod Christi Sanguis sit sufficiens ad redemptionem Mun-
 dorum etiam multorum. Sed significantur ea, quæ reliqua sunt passionum, id est, quæ po-
 sterius adhuc restant toleranda; id enim sibi vult Græca dictio, *ὅς ἐπιπλάσσει*. Sentium ve-
 rò Apostoli nobis aperit *Leo Magnus*, Sermone ultimo de Passione Domini: *Passio
 Domini usque ad finem perducitur Mundi, & sicut in Sanctis suis Ipse honoratur, Ipse diligi-
 tur, & in pauperibus Ipse pascitur, Ipse vestitur; ita in omnibus, qui pro Iustitiâ volent au-
 versa, Ipse compatitur* &c. q. d. Christum, qui semel passus est in seipso atque in pro-
 priâ carne, debere adhuc in suis pati membris usque ad finem Seculi; quia oportet
 membra capiti in passionibus conformari, ut Ei aliquando conformentur in Gloria.

Vid. D.
 Dorich.
 AntiCorn.
 cap. 27.
 pag. 353.
 & 354.
 conf. Dal-
 laj de Pœ-
 nis & Sa-
 tisfact. p.
 264.

vid. Vin-
 dic. Evæg.
 Thom. h.
 loc.

Atque ita locum hunc intellexerunt *Augustinus*, *Gregorius M.* item Latini Commen-
tatores, *Anselmus*, *Aquinas*, *Cajetanus* & alii. Sentitigitur Apostolus, se patiendo ad-
flictiones in Carne sua, parte quâdam ea supplere, quæ Christo adhuc patienda super-
sunt, non quidem in ipso, sed in membris. Dicens autem, *in carne meâ*, respexit ad id,
quod supra dixerat, *Christum nos reconciliasse in corpore carnis suæ per mortem*. Sicut enim
Christus in carne suâ passus est, ita Paulus in carne suâ pati se dicit, & ita quemque Chri-
sti discipulum in carne suâ pati oportet. Quod si cum non-nullis Passiones Christi in-
terpretemur, quas pro Christo patiuntur fideles, quemadmodum supra dictum est,
sicut abundant Passiones Christi in nobis; facilius erit hujus loci Sensus, idemque minimè
contemendus. Et paucis inmerjetis: Hinc Theologi quidam ostendi putant, Sancto-
rum passiones prodesse fidelibus ad remissionem pœnarum, quæ vocatur *Indulgentia*;
quæ quidem doctrina etsi Catholica sit & Apostolica, (*ita & non aliter loqui & scribere
debit Esthius, si non in suspensionem hereseos, apud suos venire voluit*), atque aliundè sa-
tis probetur; ex hoc tamen Apostoli loco nobis non videtur admodum solidè statui
posse. Non enim Sermo iste, quo dicit Apostolus, pati se pro Ecclesiâ, necessariò sic
est accipiendus, quod pro redimendis peccatorum pœnis, quas debent fideles, patia-
tur, quod fortè non nihil haberet arrogantia; sed percommode sic accipitur, quomo-
do proximè dixerat, *Gaudeo in passionibus meis pro vobis*, ut nimirum utrâque parte
significet adflictiones & persecutiones pro salute fidelium ipsiusque Ecclesiæ promo-
vendâ toleratas. Undè & Græca, quamvis locum hunc Paulò aliter, quam Latini,
exponant, illud tamen, *pro corpore Ejus*, sic intelligunt, ut jam diximus. Volunt autem ta-
le esse, quod Apostolus dicit: Multis laboribus & adflictionibus ad colligendam opus
est Ecclesiâ, hominesque ad finem vocandos & ad Salutem perducendos. Hujus-
modi labores & passiones multas, easque gravissimas sustinuit Christus in hac vitâ &
in carne suâ mortali; verum multæ adhuc restant tolerandæ toto Seculi decursu, do-
nec tota Ecclesia collecta atque perfecta fuerit. Tolerandæ inquam ab iis, quibus
Evangelii prædicandi ministerium incumbit; quæ proindè & Christi Passiones di-
cuntur, quia passiones sunt ministrorum Ejus. *Harum igitur Passionum ego partem meam
expleo ac repræsentato, tanquam minister Evangelii, laborans pro salute Ecclesiæ*. Hæc omnia
contra Bellarminum & eos, qui Paulum vi quâdam & invicissimum in ordinem Indul-
gentiarum pertrahere nituntur, in specie *Ambrosium* quoque *Catharinum*, prolixissimi-
mè ex hoc Pauli loco pro Indulgentiis agentem, ex debitâ, ut dixi, ingenuitate *Esthius*,
cui pollicem premit *Fromondus*, per breviorè Oraculi Apostolici paraphrasin, quæ
hæc est: *Licet Christus ad redemptionem generis humani plenissimè sit in se passus, in suis ta-
men membris plenius adhuc Eum pati oportet*. Ea, quæ defunt passionum, Græcè, defectus
passionum Christi; scilicet in membris suis. *Passus est enim Christus in capite corporis sui mysticè,
restat jam, ut patiat in cæteris suis membris, ut sic una Passio integretur, quasi ex Christi & ejus
membrorum passionibus*. Nam membra debent esse Capiti conformia. In carne meâ, quæ Christi
caro est, non illa, in quâ ascendit ad Cælum, sed quæ adhuc laborat in terrâ, ait Augustin. Undè
Christus non cessat adhuc in electis suis membris pati pro vobis. Pro corpore Ejus, mysticè, con-
gregando, edificando & adplicando ei meritum passionis ipsius Capitis Christi. Catharinus, Sotus,
Henriquez & alii multi hinc colligunt, esse communionem Sanctorum, per quam unum Eccle-
siæ membrum, ut Paulus, pro aliis satisfaciunt membris, & adimplere ea, quæ defunt Passionum
Christi, est, inquit, Satisfactionibus adjungere, & ex omnibus simul
unum constare Indulgentiarum thesaurum. Sed hujus interpretationis nemo Patrum meminit,
ideoque infirmè Indulgentiarum thesaurus in eâ fundatur, ut rectè monet *Esthius*. Et de
hoc Oraculi apostolici sensu ipse testatur Bellarminus libro sequenti, eum à multis suo-
rum fuisse observatum & approbatum. Quæ in sequentibus primi hujus libri capitibus ha-
bet, quando nominatim capite septimo Propositionem format, *Indulgentias liberare ho-
mines à reatu pœne non coram Ecclesiâ solum, sed coram Deo etiam*, eamque inter alia firmare
tentat illis Augustini verbis, quibus Deo satisfieri debere, de publicâ agens Pœnitentiâ
scripsit, in proxime antecedentibus dictum est, quid de eo habendum sit testimonio,
perque se patet, quàm impertinenter illud ad hoc Institutum trahatur; quando item ca-
pite post decimum quarto demonstrare contendit, *Indulgentiis etiam animas defunctorum
variari*, idque eo ex fundamento, quia fideles defuncti ita sint cum fidelibus viventibus
ejusdem Fidei & Charitatis vinculo conjuncti, ut unam efficiant Ecclesiâ & unum corpus,
dum Augustino recte piorum defunctorum animæ ab Ecclesiâ, quæ Christi Regnum est, non
separantur, de eo ex Controversiâ de Purgatorio judicari debet, sicut & de eo, quando
capite eodem circa Quæstionem, quid requiratur ad hoc, ut Indulgentiæ defunctis prosint,

NB,

NB,

cap. 5.
ad fin.Homil. 50
in lib. 50.
Homil.Lib. 20. de
Civit. Dei,
cap. 6.

ci,

ei, nimirum Bellarmino res & lis est cum Cajetano de legitimo quorundam Augustini verborum sensu. Requiritur enim ex Sententiâ Cajetani, scribit Bellarminus, ut defunctus non solum sit in Statu Gratia, & in Purgatorii locis degat, sed etiam ut, dum viveret, fuerit devotus clavium Ecclesie (æstimator), mortuosque suffragiis juvare studuerit, & pro suis peccatis Satisfacere non neglexerit; ita enim intelligit Cajetanus Augustini verba, suffragia non prodesse omnibus mortuis, sed illis tantum, qui in hac vita meruerunt, ut sibi prodesse possint.

de curâ
pro mort.
cap. 1. En-
chir. cap.
109.

Addit Bellarminus, Sed hæc Cajetani Sententiâ ut est utilis & pia, quia viventes ad bonæ ex-citâ operâ ita videtur minus vera, & ab omnibus passim refellitur. Nam Augustinus locis no-tatis non excludit à suffragiis etiam particularibus ulla ex iis animas, quæ degunt in Purgato-rio, sed animas solum damnatas ad æternas Inferorum pœnas; dicit enim, eas tantum esse capaces Suffragiorum, quæ dum viverent, id meruerunt, quia videlicet in gratia Dei & charitate per-severarunt. Charitas enim est fundamentum communionis inter Ecclesie membra, & non ali-quæ peculiaris devotio ad Ecclesie claves vel aliquid hujusmodi. Quantum hæc Cajetani & Bellarmini Sententiâ differant, itidem ex supra de Purgatorio dictis manifestum est, ut & quando Bellarminus ad ultimâ ejusdem capituli Quæstionem, an nimirum Indulgentiæ prosint illis, pro quibus in particulari susci-piuntur, an omnibus in communi: pro posteriori parte adfirmans, inter alia ad Augustini quoque auctoritatem provocavit, scribens, Ecclesiam suffragia quadam communitatis an-nuere ad animas defunctorum, ut quibus defuncti particularia à consanguineis vel amicis, non desint aliqua à communi Matre, quæ est Ecclesia. De quibus omnibus & singulis, quia loco jam citato dictum est, Lector studiosus merito illuc remittitur, ne repetitio pariat fastidium.

LIBRI SECUNDI CAPVT TERTIVM ET QVARTVM,

De

Quibusdam Calvinii objectionibus contra Indulgentias.

Id quod antehac non semel monui, hic quoque moneri debet, nimirum Calvinii obje-ctiones non idèò contra Bellarminum vindicari, ac si Ejus in specie ageretur causa, qui-tuis non destituitur defensoribus, sed quia communem cum Evangelicis causam contra Doctores Papæos in aliquibus habuit, & quia de Augustini imprimis auctoritate hinc agi-tur, quem à quocunque laudatum orthodoxæ Veritati restituere semel est propositum. Duo autem citatis capitibus occurrunt loca, quæ Augustini aliquam faciunt mentio-nem. In priori Bellarminus ex Augustino, posteriori autem ad objectum ex Augustino contra Indulgentias testimonium respondet. Ibi Bellarminus ita Calvinium contra In-dulgentias argumentantem introducit: Christo Lex & Prophetæ omnes teste Petro perhi-bent testimonium, quod per Ipsum accipiendâ sit remissio peccatorum; Indulgentiæ vero re-missionem peccatorum per Petrum, Paulum & Martyres largiuntur. Bellarminus respondet, Loquitur Petrus de remissione peccati, quæ habetur per Fidem & sacramenta, sine qua nemo saluus esse potest. Nam idèò dictum est Cornelio ab Angelo: Simonem accersere, qui cognomi-natur Petrus, qui loquetur tibi verba, in quibus saluus eris tu & universa domus tua. Ne-que obstat, quod Cornelius in eodem loco dicitur fuisse Vir justus & timens Deum, etiam ante, quam audiret Petrum; nam, ut scribit Augustinus, justus erat Cornelius Justitiâ quadam in-choatâ & imperfectâ, sed non poterat saluus esse, nisi crederet in Christum, & per Ba-ptismum remitterentur ei peccata, & ipse incorporaretur Ecclesie. Nam, ut idem loqui-tur Augustinus, si potuisset Cornelius sine Christi fide salvus esse, non ad eum ædifican-dum missus fuisset architectus Petrus. De hac igitur Remissione loquitur idem Apostolus, cum ait, Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, quod per ipsum accipiendâ sit Remissio peccatorum; de qua Remissione Calvinus falsò dicit, Indulgentias Remissio-nem Peccatorum per Petrum, Paulum & Martyres largiri, cum jam sæpe sit dictum, cul-pas non remitti per Indulgentiam. Ita ex Augustino respondet Bellarminus, cui paria fere sunt, quæ ad objectum ex Augustino contra Indulgentias testimonium duplex re-posituit. Duplex, inquam. Unum, sicut ipse Bellarminus ex Calvino refert, delum-psum ex Opere in Johannem, alterum ex libris contra duas Pelagianorum Epistolas ad Bonifacium. Illud ita habet: Etsi, fratres, pro fratribus moriamur, nullus tamen Martyris (etiam) sanguis in remissionem peccatorum funditur; quod fecit Christus pro nobis. Neque in hoc, quod imitemur, sed, quod gratularemur, contulit nobis. Hoc autem sequentia exhibet verba:

Act. 10.

Lib. 1.
ad Simpl.
Quæst. 2.
Lib. I.
de Præ-
dest.
Sanct.
cap. 7.

Tract. 84.